

Monika Kołodziejczyk¹

Barbara Kowrygo²

Katedra Organizacji i Ekonomiki Konsumpcji
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
Warszawa

Działania organizacji rządowych na rzecz zapewnienia odpowiedniej jakości produktów na przykładzie ryb i ich przetworów

Contribution of governmental organisations to provision of quality to fish and fishery products

Abstract. Introduction of European food law in Poland has caused changes in the governmental activities aimed at ensuring the appropriate quality of food products including fishery products. Food hygiene and food safety have gained in importance. However abolition of the obligatory Polish Standards has significantly reduced the number of obligatory parameters that applied to fish and fishery products. The abundance of regulations requires new detailed analyses.

Key words: European Union, food law, official food controls, fish and fishery products

Synopsis. Wprowadzenie w Polsce wspólnotowego prawa żywnościowego spowodowało zmiany w zakresie działań organizacji rządowych na rzecz zapewnienia odpowiedniej jakości produktów, w tym ryb i ich przetworów. Dużo większą rolę odgrywa zapewnienie odpowiedniej higieny produkcji i bezpieczeństwa żywności. Zniesienie obowiązku stosowania Polskich Norm znacząco ograniczyło zakres obligatoryjnych parametrów jakie muszą spełniać ryby i przetwory rybne. Mnogość przepisów prawnych wymaga opracowywania ich szczegółowych analiz.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, prawo żywnościowe, urzędowa kontrola żywności, ryby i ich przetwory

Wstęp

Proces tworzenia wspólnotowego rynku żywnościowego w ramach Unii Europejskiej wymusił szereg zmian w zakresie wymagań jakościowych stawianych artykułom rolno-spożywczym. Zniesienie obowiązku stosowania Polskich Norm znacząco ograniczyło ilość obligatoryjnych parametrów jakie muszą spełniać środki spożywcze. W konsekwencji producenci ograniczają deklaracje jakościowe produktów gotowych do wymagań zawartych w przepisach Unii Europejskiej i prawie krajowym. Sytuacja ta dotyczy w dużej mierze ryb poławianych i przetworów rybnych wytwarzanych przez duże przedsiębiorstwa o znaczącym potencjale produkcyjnym.

Podjęcie problematyki zapewnienia jakości handlowej z uwzględnieniem ryb i przetworów rybnych wynika z właściwości żywieniowych tych produktów w kontekście ich niskiego spożycia w Polsce, które według danych bilansowych szacowane jest obecnie na niewiele ponad 11 kg/osobę na rok.

¹ Mgr inż.

² Dr hab., prof. SGGW.

Materiał i metodyka

W pracy wykorzystano informacje zawarte w prawodawstwie wspólnotowym i krajowym, dotyczące podstaw prawnych działalności organizacji rządowych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem organów urzędowej kontroli żywności, na rzecz zapewnienia odpowiedniej jakości ryb i ich przetworów. Zwrócono uwagę na działalność pięciu organów.

W pracy posłużono się metodą opisu i wnioskowania na podstawie aktów prawnych Unii Europejskiej, przepisów prawa krajowego oraz danych wtórnych.

Kompetencje organów urzędowej kontroli żywności w kontekście zapewnienia prawidłowej jakości ryb i przetworów rybnych

Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego

Kompetencje inspektorów rybołówstwa morskiego zostały określone w ustawie z dnia 19 lutego 2004 roku o rybołówstwie [Ustawa... 2004A]. Zgodnie z art. 58, w czasie wykonywania czynności służbowych inspektor uprawniony jest między innymi do:

- kontroli narzędzi połowowych i złowionych organizmów morskich,
- kontroli pomieszczeń statków, środków transportu, magazynów, przetwórni i innych pomieszczeń służących do przechowywania organizmów morskich na lądzie,
- zatrzymania organizmów morskich i narzędzi połowowych oraz ich zabezpieczenia w przypadkach uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów ustawy.

Zakres współdziałania inspektorów rybołówstwa morskiego z innymi organami został określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 2004 roku w sprawie sposobu współdziałania inspektorów rybołówstwa morskiego z organami kontroli skarbowej, organami Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Weterynaryjnej, Policji, Państwowej Straży Rybackiej, Straży Granicznej oraz terenowymi organami administracji morskiej [Rozporządzenie Rady... 2004].

Zgodnie z art. 2 ww. rozporządzenia współdziałanie inspektorów rybołówstwa morskiego z organami Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych polega w szczególności na:

- organizowaniu i przeprowadzaniu wspólnych kontroli magazynów, hurtowni, zakładów przetwórstwa, punktów sprzedaży detalicznej i hurtowej, punktów i lokali gastronomicznych oraz innych pomieszczeń służących do przechowywania lub przetwarzania produktów rybołówstwa;
- przekazywaniu inspektorom przez organy Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych informacji o podejrzeniu naruszenia przepisów o rybołówstwie.

Artykuł 3 omawianego rozporządzenia określa zasady współdziałania inspektorów rybołówstwa morskiego z organami Inspekcji Weterynaryjnej polegające w szczególności na:

- organizowaniu i przeprowadzaniu wspólnych kontroli:

- produktów rybołówstwa przywożonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wywożonych z jej terytorium,
- magazynów, hurtowni, zakładów przetwórstwa, punktów sprzedaży detalicznej i hurtowej, punktów i lokali gastronomicznych oraz innych pomieszczeń służących do przechowywania lub przetwarzania produktów rybołówstwa;
- przekazywaniu przez inspektorów organom Inspekcji Weterynaryjnej informacji o podejrzeniu naruszenia:
 - wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów rybołówstwa,
 - przepisów dotyczących jakości zdrowotnej produktów rybołówstwa,
 - przepisów o ochronie zwierząt;
- przekazywaniu inspektorom przez organy Inspekcji Weterynaryjnej informacji o podejrzeniu naruszenia przepisów o rybołówstwie.

Inspekcja Weterynaryjna

Wśród regulacji odnoszących się do kompetencji Inspekcji Weterynaryjnej, do mających znaczenie w kontekście zapewnienia odpowiedniej jakości ryb i przetworów rybnych należy wymienić ustawę z dnia 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej oraz szereg przepisów wynikających z prawodawstwa weterynaryjnego [Ustawa... 2004B].

Zgodnie z art. 3 ww. ustawy, Inspekcja realizuje zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego. Do szczegółowych zadań Inspekcji należy:

- zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych,
- badania kontrolne zakażeń zwierząt,
- monitorowanie chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u zwierząt, w produktach pochodzenia zwierzęcego i w środkach żywienia zwierząt,
- przeprowadzanie weterynaryjnej kontroli granicznej,
- przeprowadzanie kontroli weterynaryjnej w handlu i wywozie zwierząt oraz produktów w rozumieniu przepisów o kontroli weterynaryjnej w handlu,
- sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym nad wymaganiami weterynaryjnymi przy ich produkcji, umieszczeniu na rynku oraz sprzedaży bezpośredniej,
- sprawowanie nadzoru nad wprowadzaniem na rynek zwierząt i ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego,
- sprawowanie nadzoru nad wytwarzaniem, obrotem i stosowaniem pasz, dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt, organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego i pasz genetycznie zmodyfikowanych oraz nad transgranicznym przemieszczaniem organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego,
- sprawowanie nadzoru nad zdrowiem zwierząt przeznaczonych do rozrodu oraz jakością zdrowotną materiału biologicznego i produktów akwakultury,

- sprawowanie nadzoru nad obrotem produktami leczniczymi weterynaryjnymi, wyrobami medycznymi przeznaczonymi dla zwierząt oraz warunkami ich wytwarzania,
- prowadzenie monitorowania substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych i skażeń promieniotwórczych u zwierząt, w ich wydzielinach i wydalinach, w tkankach lub narządach zwierząt, w produktach pochodzenia zwierzęcego, w wodzie przeznaczonej do pojenia zwierząt oraz środkach żywienia zwierząt.

Inspekcja Weterynaryjna wykonuje wyżej wymienione zadania, na podstawie odrębnych przepisów, do których należą przepisy wspólnotowe (tzw. pakiet higieniczny) oraz krajowe akty prawne, o których będzie mowa w dalszej części artykułu.

W celu bardziej precyzyjnego określenia zakresu zadań Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie zapewnienia jakości ryb i przetworów rybnych warto przytoczyć zapisy zawarte w dwóch artykułach ustawy [Ustawa... 2004B].

Artykuł 30 określa zasady pobierania opłat przez Inspekcję Weterynaryjną, między innymi za:

- nadzór nad miejscami gromadzenia, skupu lub sprzedaży zwierząt i targowiskami,
- nadzór nad wyładowywaniem albo pierwszą sprzedażą produktów rybołówstwa ze statków rybackich,
- nadzór nad obróbką, przetwórstwem, przechowywaniem ryb, skorupiaków, mięczaków, żab lub ich produktów oraz wyładowywaniem ze statku przetwórci produktów rybołówstwa,
- nadzór nad działalnością związaną ze sprzedażą bezpośrednią,
- kontrolę statków rybackich i statków przetwórci;

Zgodnie z art. 31 cytowanej ustawy, Inspekcja Weterynaryjna może zmniejszyć opłaty za zadania opisane w wyżej wymienionym artykule, w przypadku gdy:

- produkty rybołówstwa są posortowane pod względem świeżości lub wielkości w sposób określony w przepisach Unii Europejskiej dotyczących wspólnej normy handlowej w odniesieniu do niektórych produktów rybołówstwa lub gdy pierwsza sprzedaż odbywa się na aukcji rybnej lub rynku hurtowym,
- przetwarzanie produktów rybołówstwa jest dokonywane w tym samym miejscu co pierwsza sprzedaż lub prowadzona w zakładzie kontrola wewnętrzna umożliwia ograniczenie liczby kontroli przeprowadzanych przez urzędowych lekarzy weterynarii w tym zakładzie,
- wyładowywane są produkty rybołówstwa ze statku rybackiego lub statku przetwórci, pływających pod banderą państwa trzeciego.

Zadania Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie higieny i kontroli produktów pochodzenia zwierzęcego zostały określone w ustawie z dnia 16 grudnia 2005 roku o produktach pochodzenia zwierzęcego [Ustawa... 2005] i dotyczą stosowania przepisów „pakietu higienicznego”, tj.:

- Rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego [Rozporządzenie (WE)... 2004B],
- Rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji

urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi [Rozporządzenie (WE)... 2004C], z uwzględnieniem zasad, obowiązków i wymagań określonych w rozporządzeniu (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 roku ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności [Rozporządzenie (WE)... 2002] oraz rozporządzeniu (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie higieny środków spożywczych [Rozporządzenie (WE)... 2004A].

Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 roku o produktach pochodzenia zwierzęcego [Ustawa... 2005] określa również właściwość organów Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie urzędowych kontroli produktów pochodzenia zwierzęcego, określonych w przepisach rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt [Rozporządzenie (WE)... 2004D] oraz w przepisach Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia, nieuregulowanych w przepisach o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Zgodnie z art. 6, ust. 2 ww. ustawy powiatowy lekarz weterynarii, w zakresie określonym w ustawie i nieuregulowanym w przepisach rozporządzeń unijnych nr 852, 853, 854 i 882 z 2004 roku oraz w przepisach wydanych w trybie tych rozporządzeń, wykonuje czynności związane ze sprawowaniem nadzoru nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym nad spełnianiem wymagań określonych przez właściwe organy państw trzecich dla zakładów uprawnionych do wysyłki produktów pochodzenia zwierzęcego do tych państw, chyba że prawodawstwo weterynaryjne stanowi inaczej.

W sekcji VIII załącznika III do rozporządzenia nr 853/2004, opisane zostały wymagania w zakresie higieny w odniesieniu do produktów rybołówstwa. Dotyczą one:

- statków rybackich,
- czynności w trakcie i po wylądowaniu na ląd,
- zakładów, w tym statków, dokonujących obróbki produktów rybołówstwa,
- przetworzonych produktów rybołówstwa,
- wymagań w zakresie jakości zdrowotnej produktów rybołówstwa,
- pakowania jednostkowego i zbiorczego produktów rybołówstwa,
- transportu produktów rybołówstwa.

Rozdział I załącznika III do rozporządzenia nr 854/2004 określa zakres urzędowych kontroli w odniesieniu do produkcji i wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa. Urzędowe kontrole obejmują w szczególności:

- systematyczną kontrolę warunków podczas wylądunku ze statku i podczas pierwszej sprzedaży,
- inspekcje w regularnych odstępach czasu na statkach i w zakładach na lądzie, w tym na aukcjach rybnych i targach hurtowych, w celu skontrolowania w szczególności:
 - o tam, gdzie jest to stosowne, czy warunki obowiązujące dla zatwierdzenia są nadal spełniane,
 - o czy postępowanie z produktami rybołówstwa jest prawidłowe,
 - o spełniania wymogów w zakresie temperatury,

- czystości w zakładach, w tym na statkach, oraz ich urządzeń i wyposażenia, jak również personelu,
- kontrolę warunków składowania i transportu.

Rozdział II załącznika III do ww. rozporządzenia, określa zakres urzędowych kontroli w odniesieniu do kontroli jakości produktów rybołówstwa. Urzędowe kontrole obejmują co najmniej: badania organoleptyczne, sprawdzenie wskaźników świeżości, badanie zawartości histaminy, badanie poziomów pozostałości i zanieczyszczeń, badania mikrobiologiczne, badania dotyczące obecności pasożytów oraz sprawdzenie czy nie są wprowadzane do obrotu trujące produkty rybołówstwa.

Państwowa Inspekcja Sanitarna

Do działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego, wynikających z ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej [Ustawa... 1985], należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, dotyczące w szczególności:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

Kolejnym aktem prawnym, istotnym z punktu widzenia kompetencji organów urzędowej kontroli żywności, jest ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 roku o bezpieczeństwie żywności i żywienia [Ustawa... 2006]. Dział V ustawy dotyczy urzędowych kontroli żywności. Zgodnie z art. 73, ust. 1, organami urzędowej kontroli żywności (o których mowa w art. 4 rozporządzenia nr 882/2004) w zakresie bezpieczeństwa żywności, są w szczególności:

- organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zgodnie z właściwością określoną przepisami ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w odniesieniu do:
 - żywności pochodzenia niezwierzęcego produkowanej i wprowadzanej do obrotu, przywożonej z państw niebędących członkami Unii Europejskiej oraz Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) ani stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, oraz wywożonej i powrotnie wwożonej do tych państw,
 - produktów pochodzenia zwierzęcego znajdujących się w handlu detalicznym,
 - prawidłowości stosowania zasad systemu HACCP w zakładach objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- organy Inspekcji Weterynaryjnej, zgodnie z właściwością określoną przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 [Ustawa... 2004B] roku o Inspekcji Weterynaryjnej, w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym wprowadzania do obrotu tych produktów w ramach sprzedaży bezpośredniej oraz handlu detalicznego na zasadach i w zakresie określonym w art. 1 ust. 3 lit. c-e oraz ust. 5 lit. b rozporządzenia nr 853/2004.

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Artykuł 17 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 roku o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych [Ustawa...200B], określa zadania Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, do których należą między innymi:

- nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych, a w szczególności:
 - o kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
 - o kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrola graniczna tych artykułów,
 - o dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- kontrola warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- gromadzenie i przetwarzanie informacji o sytuacji na rynkach rolnych,
- współpraca z właściwymi organami administracji rządowej w województwie, organami innych inspekcji, urzędami celnymi, policją, jednostkami samorządu terytorialnego oraz państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa,
- współpraca z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz ich obrotem międzynarodowym lub uczestnictwo w pracach tych organizacji,
- udzielanie informacji i szkolenie w zakresie przepisów i wymagań dotyczących jakości handlowej lub ustalania klas jakości handlowej oraz metod i badań artykułów rolno-spożywczych,
- współpraca z urzędowymi jednostkami kontrolnymi w innych państwach w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym wymienianie informacji lub próbek artykułów rolno-spożywczych.

Zgodnie z art. 23, ust. 1-2 ww. ustawy, kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu tych artykułów ma na celu sprawdzenie, czy:

- artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta;
- artykuły rolno-spożywcze są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej;
- ilość i jakość składowanego artykułu rolno-spożywczego są zgodne z ustalonymi warunkami składowania.

Kontrola obejmuje co najmniej jedną z następujących czynności:

- sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego, atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej;
- sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu;
- oględziny artykułu rolno-spożywczego;
- pobranie próbek i wykonanie badań laboratoryjnych;
- ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego;

- sprawdzanie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

Kontrola jakości handlowej wykonywana jest z uwzględnieniem szeregu odrębnych przepisów prawnych, krajowych i wspólnotowych, które opisują wymagania w zakresie właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i znakowania ryb i przetworów rybnych. Zniesienie obowiązku stosowania Polskich Norm znacząco ograniczyło zakres parametrów fizykochemicznych, jakie muszą spełniać produkty rybne. Jakość handlową kontroluje się na zgodność z deklaracjami producentów, co daje możliwość ograniczenia ich do minimum wynikającego głównie z wymagań rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 grudnia 2002 roku w sprawie znakowania środków spożywczych i dozwolonych substancji dodatkowych [Rozporządzenie Ministra... 2002]. Informacje podane przez producentów na opakowaniu (np. dotyczące zawartości mięsa w produkcie) stanowią deklarację jakościową. Kontrole Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Inspekcji Handlowej przeprowadzane są według tych zasad.

Inspekcja Handlowa

Artykuł 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o Inspekcji Handlowej [Ustawa... 2000A], określa zadania Inspekcji Handlowej, do których należą między innymi:

- kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu odrębnych przepisów w zakresie produkcji, handlu i usług,
- kontrola produktów wprowadzonych do obrotu w zakresie zgodności z zasadniczymi wymaganiami określonymi w odrębnych przepisach z wyłączeniem produktów podlegających nadzorowi innych właściwych organów,
- kontrola produktów w rozumieniu ustawy z dnia 12 grudnia 2003 roku o ogólnym bezpieczeństwie produktów [Ustawa... 2003] w zakresie spełniania ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa,
- kontrola produktów znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu, (z wyłączeniem kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych u producentów oraz kontroli jakości zdrowotnej środków spożywczych określonych w przepisach odrębnych), w tym w zakresie oznakowania i zafałszowań, oraz kontrola usług,
- podejmowanie mediacji w celu ochrony interesów i praw konsumentów.

Podsumowanie

Istnieją bardzo restrykcyjne, szczegółowe przepisy w zakresie urzędowej kontroli ryb i przetworów rybnych w obszarze zapewnienia ich bezpieczeństwa.

Z zapisów cytowanych w niniejszej pracy aktów prawnych nie wynika, iż został jasno sprecyzowany zakres kompetencji poszczególnych organizacji rządowych w zakresie zapewnienia odpowiedniej jakości ryb i ich przetworów. Istnieje duże prawdopodobieństwo dublowania działań dwóch różnych organizacji, podlegających różnym resortom. W tym kontekście utworzenie w Polsce jednolitej Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności pozwoli na prowadzenie bardziej kompleksowej kontroli jakości ryb i przetworów rybnych.

Należy objąć szczególną ochroną i promocją producentów przetworów rybnych deklarujących osiągnięcie szeregu parametrów jakościowych. Dotyczy to między innymi deklaracji stosowania Polskich Norm.

Mnogość istniejących przepisów prawnych wymaga prowadzenia ich dalszej analizy, w zakresie:

- wymagań obligatoryjnych w zakresie jakości zarówno zdrowotnej, jak i handlowej ryb i przetworów rybnych, w tym wymagań w zakresie znakowania,
- definicji zawartych w aktach prawnych regulujących wspólnotowy rynek ryb i ich przetworów oraz ich tłumaczeń,
- możliwości stosowania sankcji karnych przez poszczególne organizacje rządowe i organy urzędowej kontroli żywności w przypadku stwierdzenia zafałszowania produktów, nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej lub stwierdzenia, że dany środek spożywczy jest niebezpieczny.

Literatura

- Bogusz C. [2006]: Sieć przepisów. Nadzór weterynaryjny nad produktami rybołówstwa jako zasadniczy element bezpieczeństwa żywności. *Bezpieczeństwo i Higiena Żywności* 06/35, str. 16,
- Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 roku ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności. [2002]. *Dz. Urz. UE* L 31 z 1.02.2002, str. 1; *Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne*, rozdz. 15, t. 6, str. 463.
- Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie higieny środków spożywczych. [2004A]. *Dz. Urz. UE* L 139 z 30.04.2004, str. 1.
- Rozporządzenie (WE) NR 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego. [2004B]. *Dz. Urz. UE* L 139 z 30.04.2004, str. 55.
- Rozporządzenie (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku ustanawiające szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi. [2004C]. *Dz. Urz. UE* L 139 z 30.04.2004, str. 206.
- Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt. [2004D]. *Dz. Urz. UE* L 165 z 30.04.2004, str. 1.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 grudnia 2002 roku w sprawie znakowania środków spożywczych i dozwolonych substancji dodatkowych. [2002]. *Dz. U.* 220, poz. 1856, z późn. zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 2004 roku w sprawie sposobu współdziałania inspektorów rybołówstwa morskiego z organami kontroli skarbowej, organami Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Weterynaryjnej, Policji, Państwowej Straży Rybackiej, Straży Granicznej oraz terenowymi organami administracji morskiej. [2004]. *Dz. U.* 196 poz. 2015.
- Ustawa z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. [1985]. *Dz. U.* 12 poz. 49.
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 roku o Inspekcji Handlowej. [2000A]. *Dz. U.* 4 poz. 25.
- Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 roku o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. [2000B]. [Tekst jednolity], *Dz. U.* 187, poz. 1577, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 12 grudnia 2003 roku o ogólnym bezpieczeństwie produktów. [2003]. *Dz. U.* 229, poz. 2275
- Ustawa z dnia 19 lutego 2004 roku o rybołówstwie. [2004A]. *Dz. U.* 62 poz. 574.
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej. [2004B]. *Dz. U.* 33 poz. 287.
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 roku o produktach pochodzenia zwierzęcego. [2005]. *Dz. U.* 17 poz. 127.
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 roku o bezpieczeństwie żywności i żywienia. [2006]. *Dz. U.* 171 poz. 1225.